МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет Географічний
Кафедра геоморфології та палеогеографії

Затверджено

На засіданні кафедри *геоморфології і палеогеографії*
факультету *географічного*
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 2 від 30 серпня 2024 р.)

Завідувачка кафедри: проф. Л. Дубіс

Силабус
навчальної дисципліни «Палеогеографія України»,
що викладається в межах ОП Середня освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 014.07 Середня освіта (географія)

Львів 2024

Назва курсу	Палеогеографія України
Адреса викладання курсу	Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра геоморфології і палеогеографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка, 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Яцишин Андрій Михайлович, кандидат географічних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	andrii.yatcyshyn@lnu.edu.ua вул. Дорошенка, 41, каб. 45 https://geography.lnu.edu.ua/employee/yatsyshyn-andrij-myhajlovych
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Місце проведення консультацій – географічний факультет, каб. 45. Також можливі он-лайн консультації засобами Microsoft Teams. Для погодження часу консультацій необхідно написати на корпоративну електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/employee/yatsyshyn-andrij-myhajlovych
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання про рельєф території України, історію його формування, які необхідні для їхньої наукової і практичної підготовки, а також підготовки до майбутньої професійної діяльності (вчителя географії).
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Палеогеографія України» викладається в сьомому семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	**Метою** вивчення дисципліни «Палеогеографія України» є ознайомлення студентів з особливостями розвитку неживої природи України в історичному (палеогеографічному) та просторовому (географічному) аспектах. **Цілі курсу:** 1) представити регіональну палеогеографію як наукову та навчальну дисципліну, схарактеризувати розвиток палеогеографічних досліджень в Україні; 2) розглянути підстави, проблеми періодизації історії розвитку неживої природи території України; 3) висвітлити особливості розвитку давньої природи головних палеогеографічних регіонів (областей та підобластей) України; 4) розглянути палеогеографію України у пізньому докембрії та фанерозої; 5) ознайомити з актуальними проблемами вивчення палеогеографії пізнього кайнозою України, особливо палеогеографічних етапів і подій неоген-четвертинного періоду.

	Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє набуттю здобувачами вищої освіти таких компетентностей: **ЗК5.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **ЗК8.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). **ЗК9.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **ЗК14.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
Література для вивчення дисципліни	**Основна:** 1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофацій). Масштаб 1 : 2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука. К. : Вид-во АН УРСР, 1960. 2. *Барщевський М. Є., Кравчук Я. С., Матошко А. В., Палієнко В. П.* Геоморфологічна будова (Морфоструктура та морфоскульптура). Масштаб 1 : 2 500 000. *Національний атлас України*. Київ, 2014. URL: https://atlas.igu.org.ua/maps_elektron.html 3. *Бойко В. М., Дітчук І. Л., Заставецька Л. Б.* Географія : підруч. для 8 класу, 2-ге вид. перероб. Ірпінь: Перун, 2021. 288 с. 4. *Герасименко Н. П.* Палеогеографія четвертинного періоду України (палеоландшафти) : підручник. К. : Прінт-Сервіс, 2020. 296 с. 5. *Гофштейн І. Д.* Неотектоніка і морфогенез Верхнього Придністров'я. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. 131 с. *6. Кравчук Я.* Рельєф Українських Карпат. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2121. 576 с. 7. *Паранько І. С., Ярков С. В.* Геолого-географічна історія України: Навчальний посібник. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. 8. *Пастернак С. І., Сеньковський Ю. М., Гаврилишин В. І.* Волино-Поділля у крейдовому періоді. К. : Наук. думка, 1987. 9. Просторово-часова кореляція палеогеографічних умов четвертинного періоду на території України. Матвіїшина Ж. М., Герасименко Н. П., Передерій В. І. та ін. / За редакцією Ж. М. Матвіїшиної. К. : Наук. думка, 2010. 10. Рельєф України. Навчальний посібник / За загальною редакцією В. В. Стецюка. К. : Видавничий Дім "Слово", 2010. 688 с. 11. *Свинко Й. М., Сивий М. Я.* Геологія. Київ : Либідь, 2003. 478 с. 12. *Сивий М. Я., Дем'янчук П. М.* Основи палеогеографії : підручник. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2022. 420 с. 13. *Сіренко І, Іваник М.* Палеогеоморфологія : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 14. Стратиграфія УРСР : В 11 т. К. : Наук. думка, 1963–1975. Т. 1–11. 15. *Цисъ П. М.* Геоморфологія УРСР. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1962. 223 с.

	Допоміжна 16. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXXII (Чернівці), L–35–II (Кимпулунг-Модловенеск). Карпатська серія. Чернівецька, Івано-Франківська, Тернопільська області України. Пояснювальна записка. Київ : Міністерство екології та природних ресурсів України, Державна геологічна служба, НАК "Надра України", ДП "Західукргеологія", "Український державний геологорозвідувальний інститут", 2003. 89 с. 17. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXXII (Чернівці), L–35–II (Кимпулунг-Модловенеск). Карпатська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2003. URL 18. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXXII (Чернівці), L–35–II (Кимпулунг-Модловенеск). Карпатська серія. Геологічна карта дочетвертинних утворень, 2003. 19. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XIX (Львів). Волино-Подільська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2004. 20. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XIX (Львів). Волино-Подільська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин дочетвертинних утворень, 2004. 21. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XVIII (Рава-Руська), M–35–XIII (Червоноград), M–35–XIX (Львів). Волино-Подільська серія. Пояснювальна записка. Київ : Міністерство екології та природних ресурсів України, державна геологічна служба, НАК "Надра України", ДП "Західукргеологія", "Львівська геологорозвідувальна експедиція", 2004. 118 с. 22. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XVIII (Рава-Руська), M–35–XIII (Червоноград). Волино-Подільська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2004. 23. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XVIII (Рава-Руська), M–35–XIII (Червоноград). Волино-Подільська серія. Геологічна карта дочетвертинних утворень, 2004. 24. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XXIII (Пшемисль), M–34–XXIV (Дрогобич). Карпатська серія. Пояснювальна записка. Київ : Державний комітет природних ресурсів України, НАК "Надра України", ДП "Західукргеологія", "Львівська геологорозвідувальна експедиція", 2005. 113 с. 25. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XXIII (Пшемисль), M–34–XXIV (Дрогобич). Карпатська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2005. 26. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XXIII (Пшемисль), M–34–XXIV (Дрогобич). Карпатська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин

	дочетвертинних утворень, 2005. 27. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XXV (Івано-Франківськ). Карпатська серія. Пояснювальна записка. Київ : УкрДГРІ, Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, Державна геологічна служба, НАК "Надра України", ДП "Західукргеологія", "Український державний геологорозвідувальний інститут", 2007. 150 с. 28. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XXV (Івано-Франківськ). Карпатська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2007. 29. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XXV (Івано-Франківськ). Карпатська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин дочетвертинних утворень, 2007. 30. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXVIII (Бар), M–35–XXXIV (Могилів-Подільський) (в межах України). Пояснювальна записка. Київ : УкрДГРІ, Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, Державна геологічна служба, 2007. 206 с. 31. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXVIII (Бар), M–35–XXXIV (Могилів-Подільський). Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2008. 32. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXVIII (Бар), M–35–XXXIV (Могилів-Подільський). Геологічна карта і карта корисних копалин дочетвертинних відкладів, 2008. 33. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXVIII (Бар), M–35–XXXIV (Могилів-Подільський). Геологічна карта і карта корисних копалин кристалічного фундаменту, 2008. 34. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XX (Тернопіль). Волино-Подільська серія. Пояснювальна записка. Київ : Державна геологічна служба, Північне державне регіональне геологічне підприємство "Північгеологія", 2009. 114 с. 35. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XX (Тернопіль). Волино-Подільська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2009. 36. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XX (Тернопіль). Волино-Подільська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин дочетвертинних утворень, 2009. 37. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуш M–35–XX (Тернопіль). Волино-Подільська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин домезозойських

	утворень, 2009. 38. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XXXVI (Хуст), L–34–VI (Бая-Маре), M–35–XXXI (Надвірна), L–35–I (Вішеу-Де-Сус). Карпатська серія. Пояснювальна записка. Київ : УкрДГРІ, Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, Державна геологічна служба, НАК "Надра України", ДП "Західукргеологія", "Український державний геологорозвідувальний інститут", 2009. 188 с. 39. Державна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–34–XXXVI (Хуст), L–34–VI (Бая-Маре), M–35–XXXI (Надвірна), L–35–I (Вішеу-Де-Сус). Карпатська серія. Геологічна карта і карта корисних копалин четвертинних відкладів, 2009. 40. Джавна геологічна карта України, масштабу 1 : 200 000, аркуші M–35–XXXI (Надвірна), L–35–I (Вішеу-Де-Сус). Карпатська серія. Геологічна карта дочетвертинних відкладів, 2009. ***Інформаційні ресурси:*** 41. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.nbuv.gov.ua. 42. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/.
Тривалість курсу	Один семестр.
Обсяг курсу	64 годин, з них: 32 год. – лекцій, 32 год. – практичних. 86 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	**Очікувані результати навчання згідно з освітньою програмою:** **РН8.** Добирати дидактичні матеріали для вивчення учнями окремих тем/розділів навчальної програми відповідно до обов'язкових результатів навчання. **РН9.** Використовувати навчальний матеріал з метою розвитку в учнів ключових компетентностей і вмінь, спільних для всіх компетентностей, навчати учнів застосовувати їх на практиці. **РН33.** Пояснювати загальну структуру географічних наук на підставі взаємозв'язку основних учень про цілісну природничо-наукову картину світу, особливості природних об'єктів, процесів і явищ, взаємозв'язків у ландшафтах; закономірності просторових процесів організації життя людей у сферах географічної оболонки, територіальної організації суспільного виробництва. **РН35**. Здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби; користуватися картографічними матеріалами; застосовувати ГІС-технології. **В результаті вивчення даного курсу студент повинен** **знати**: регіональну палеогеографію як наукову та навчальну дисципліну; критерії виділення палеогеографічних етапів і регіонів різного рангу; загальну схему класифікації давніх ландшафтів;

	головні етапи й особливості розвитку рельєфу України, її окремих фізико-географічних районів в пізньому докембрії і фанерозої України; найважливіші події палеогеографічної історії пізнього докембрію та фанерозою України; сучасні схеми періодизації міоцену, пліоцену, плейстоцену та голоцену України; особливості розвитку давньої природи головних палеогеографічних регіонів (областей та підобластей) України; **вміти**: працювати з палеогеографічними та літолого-палеогеографічними картами різних масштабів; схарактеризувати етапи розвитку давньої природи України, її окремих фізико-географічних районів; самостійно здійснюючи пошук та опрацювання відповідних літературних джерел.
Ключові слова	Рельєф, палеогеографія, фанерозой, кайнозой, антропоген
Формат курсу	Очна форма навчання передбачає постійний особистісний контакт науково-педагогічного працівника і студента, що забезпечує отримання студентами глибоких системних знань, стійких умінь. Студенти зобов'язані відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом та своєчасно виконувати навчальні завдання згідно з робочою програмою курсу. Проведення лекцій, практичних занять та консультації.
Теми	Подано нижче у табличній формі СХЕМА КУРСУ.
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких освітніх курсів: "Загальне землезнавство", "Загальна геологія", "Загальна геоморфологія", "Фізична географія України з дидактикою" та інших дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату освітнього компонента, розуміння тенденцій сучасних наукових досліджень тощо.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	*Словесні* – лекція, пояснення, бесіда. *Наочні* – ілюстрування лекційного матеріалу на картах, схемах, фотографіях, розрізах; *Практичні* – виконання практичних робіт, що передбачає організацію навчальної роботи для отримання нових знань, перевірки певних наукових гіпотез, узагальнень і аналізу та формування вмінь і навичок інтерпретації результатів досліджень різноманітних об'єктів, зокрема під час аналізу геологічних і геоморфологічних карт та розрізів.
Необхідне обладнання	Мультимедійний проєктор, ноутбук. Програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office Power Point.

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	**№ з/п**	**Види робіт Критерії оцінювання знань студентів**	**Максимальна кількість балів**
	1. Бали поточної успішності за участь у практичних заняттях		
	Критерії оцінювання		**Кількість балів**
	робота виконана та захищена згідно з графіком, з поясненнями та		**10**

висновками і в повному обсязі	
робота захищена, але виконана частково, з порушенням термінів або вимог	**7**
робота не захищена та виконана частково, з порушенням термінів або вимог	**4**
робота не виконана	**0**
Максимальна кількість балів за участь у 6 практичних заняттях	**60 балів**
2. Поточні модулі	
Критерії оцінювання	**Кількість балів**
студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу	**10**
студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.	**7**
студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	**4**
студент не володіє матеріалом	**0**
Максимальна кількість балів за участь у 3 поточних модулях	**30**
Прикінцеве опитування	**10**
студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.	**10**
студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його	**7**

	основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.	
	студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	**4**
	студент не володіє матеріалом	**0**

	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: ✓ практичні заняття – максимальна кількість балів 60; ✓ контрольні заміри (модулі) – максимальна кількість балів 30; ✓ прикінцеве опитування – максимальна кількість балів 10. Підсумкова максимальна кількість балів 100 Під час оцінювання студентів буде враховано дотримання ними таких критеріїв: • **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. • **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі польові і камеральні заняття з курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів польових і камеральних робіт, передбачених практикою. • **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані на захисті звіту з практики. При цьому обов'язково враховуються присутність на польових і камеральних заняттях та активність студента під час проходження практики; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку чи екзамену.	1. Розвиток палеогеографічних досліджень в Україні до Другої Світової війни. 2. Розвиток палеогеографічних досліджень в Україні після Другої Світової війни. 3. Палеогеографічна етапність: глобальний і регіональний аспект. 4. Періодизація фанерозою України: палеогеографічні етапи, критерії та проблеми їхнього виділення. 5. Пізній докембрій району України: палеогеографічні етапи, події та регіони. 6. Особливості природи пізнього докембрію у районі України. Панівні пізньопротерозойські

	ландшафти. 7. Часові рамки та періодизація каледонської палеогеографічної ери для району України. 8. Палеогеографічна ситуація у районі України напередодні каледонської палеогеографічної ери. 9. Природа України у ранньому періоді каледонської палеогеографічної ери. 10. Природа України у пізньому періоді каледонської палеогеографічної ери. 11. Часові рамки та періодизація герцинської палеогеографічної ери. 12. Природа України у ранню епоху таласократичного періоду герцинської палеогеографічної ери. 13. Природа України у пізню епоху таласократичного періоду герцинської палеогеографічної ери. 14. Природа України у пізній (геократичний) період герцинської палеогеографічної ери. 15. Палеогеографічні регіони фанерозою України: палеогеографічні країни та області, критерії та проблеми їхнього виділення. 16. Центральноукраїнська палеогеографічна область. 17. Волино-Подільська палеогеографічна область. 18. Дніпровсько-Донецька палеогеографічна область. 19. Палеогеографічні особливості Донецького регіону. 20. Палеогеографічні особливості Середньоруської та Південноукраїнської областей. 21. Чорноморсько-Кримський палеогеографічний регіон. 22. Кримська палеогеографічна підобласть. 23. Карпатський палеогеографічний регіон. 24. Палеогеографічні особливості Передкарпатського та Закарпатського регіонів України. 25. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення особливостей природи пізнього докембрію України. 26. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення особливостей природи раннього палеозою України. 27. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення палеогеографії силуру-раннього девону. 28. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення палеогеографії пізнього девону-карбону. 29. Час існування штурієвої фауни. 30. Геологічний вік – час появи гіпаріонової фауни. 31. Вік полтавської флори. 32. Найбільша фанерозойська трансгресія. 33. Найбільша ранньопалеозойська трансгресія. 34. Найбільша кайнозойська трансгресія. 35. Найбільша неогенова трансгресія.

	36. Остання “велика” неогенова трансгресія. 37. Пізньоміоценовий басейн Центрального Паратетісу, розміщений на Закарпатті. 38. Міоценовий басейн Східного Паратетісу. 39. Наймолодший міоценовий басейн Східного Паратетісу. 40. Басейн півдня України – попередник понтичного басейну. 41. Ранньопліоценовий етап розвитку давнього Чорноморського басейну. 42. Пізньопліоценовий етап розвитку давнього Чорноморського басейну. 43. Еоплейстоценовий етап розвитку давнього Чорноморського басейну. 44. Найбільша ранньонеоплейстоценова трансгресія давнього Чорноморського басейну. 45. Найбільша середньонеоплейстоценова трансгресія давнього Чорноморського басейну. 46. Найбільша пізньонеоплейстоценова трансгресія давнього Чорноморського басейну. 47. Найбільша трансгресія Чорноморського голоценового басейну. 48. Наймолодша трансгресія Чорноморського голоценового басейну. 49. Наймолодший геократичний період альпійської палеогеографічної ери. 50. Геологічний період – час тривалого панування гумідних умов протягом герцинської палеогеографічної ери. 51. Час тривалого панування аридних умов протягом останніх 400 млн. років фанерозою. 52. Геологічна епоха – кліматичний оптимум кайнозою. 53. Геологічний вік – кліматичний оптимум пізнього кайнозою. 54. Геологічний вік – кліматичний оптимум пліоцену. 55. Палеогеографічний етап – кліматичний оптимум середнього неоплейстоцену України. 56. Період – кліматичний оптимум голоцену. 57. Епоха – кліматичний оптимум другої половини субатлантичного періоду. 58. Льодовикова епоха – час максимальної трансгресії плейстоценового льодовика на теренах України. 59. Геологічна епоха – кліматичний песімум палеогену. 60. Геологічний вік – кліматичний песімум міоцену. 61. Кліматичний песімум плейстоцену. 62. Кліматичний песімум субатлантичного періоду – назва та час. 63. Головні палеогеографічні етапи (віки) пліоцену України. 64. Мессінська екологічна криза – місце та час. 65. Завершальний палеогеографічний етап раннього неоплейстоцену України. 66. Перший палеогеографічний етап середнього неоплейстоцену України. 67. Етап тривалого існування особливо суворих кліматичних умов протягом пізнього неоплейстоцену України. 68. Завершальний палеогеографічний етап пізнього неоплейстоцену України.

	69. Головний етап формування плейстоценового лесового покриву України. 70. Залізний вік Криму. 71. Геологічна епоха – час утворення найдавніших бар'єрних рифів. 72. Геологічна епоха мезозою, під час якої існували сприятливі умови для формування рифів у різних регіонах України. 73. Геологічний вік – час широкого розповсюдження літотамнієвих водоростей у межах Волино-Поділля. 74. Час засолення Волино-Подільського басейну протягом міоцену. 75. Час опріснення Волино-Подільського моря протягом міоцену. 76. Геологічний період – час формування особливо потужних товщ соленосних відкладів. 77. Геологічна епоха мезозою – етап формування евапоритових товщ на Українському Передкарпатті та Волино-Поділлі. 78. Геологічна епоха кайнозою – етап формування евапоритових товщ на Українському Передкарпатті та Волино-Поділлі. 79. Час утворення наймолодших бар'єрних рифів. 80. Час утворення подільських бар'єрних рифів. 81. Геологічний вік – наймолодший етап утворення рифів в Україні. 82. Кліматичні умови формування подільського олд-реду. 83. Тип ранньопалеозойських епіконтинентальних басейнів у Волино-Подільському регіоні України. 84. Геологічна епоха – час формування вулканогенних ландшафтів у межах Гірського Криму. 85. Ландшафти Волино-Поділля, властиві для епохи нагромадження товщ дністровської серії девону. 86. Ландшафти, типові для території України у час існування полтавської флори. 87. Карпатський регіон України у доорогеновий період альпійської палеогеографічної ери. 88. Карпатська палеогеографічна область у неогені. 89. Волино-Поділля у палеогеновий час. 90. Волино-Подільська палеогеографічна область у ранньому - середньому міоцені. 91. Волино-Подільська палеогеографічна область у пізньому міоцені (післябаденський час). 92. Передкарпатська палеогеографічна підобласть у ранньому міоцені. 93. Передкарпатська палеогеографічна підобласть у середньому - пізньому міоцені. 94. Неоген Закарпаття. 95. Природа рівнинно-платформної України в сарматський час. 96. Причорноморська палеогеографічна область у пізньому міоцені. 97. Причорноморська палеогеографічна область у пліоценовий час. 98. Чорноморсько-Кримський палеографічний регіон у неогеновий час.

	99. Район Гірського Криму у допліоценовий час. 100. Район Гірського Криму у пліоцен-четвертинний час. 101. Район північно-західного передгір'я Гірського Криму у неогеновий час. 102. Четвертинна палеогеографія Чорноморського басейну. 103. Четвертинна палеогеографія КиївськогоПридніпров'я. 104. Четвертинна палеогеографія Середнього Придністер'я. 105. Четвертинна палеогеографія Сянсько-Дністерського межиріччя. 106. Антропоген Закарпаття.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню практики.

Розподіл балів, які отримують студенти прослухавши курс “Палеогеографія України”

Поточне тестування та самостійна робота									Прикінцеве опитування	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			10	100
ПР1	М1	ПР2	ПР3	ПР4	М2	ПР5	ПР6	М3		
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	відмінно	
81–89	добре	зараховано
71–80		
61–70	задовільно	
51–60		
*	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
*	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Схема курсу «**Палеогеографія України**»

Тижд/дата /год	**Тема, план, короткі тези**	**Форма заняття**	**Література**	**Завдання**	**Термін виконання**
Відповідно до розкладу	***Тема 1.*** **Вступ. Зміст та значення вивчення рельєфу та відкладів, розвинених в межах України.** Концепція та тематична структура курсу. Палеогеографічна етапність: глобальний і регіональний аспект; палеогеографічні етапи фанерозою України. Становлення палеогеографії. Розвиток палеогеографічних досліджень в Україні.	*Лекція, дискусія*	2, 6, 7, 10–15	2 год.	1 тиждень
	Формування планети Земля. Сучасні уявлення про процеси формування Сонячної системи та перший (догеологічний) етап розвитку Землі.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.4 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 2.*** **Природа району України у пізньому докембрії.** Загальна характеристика пізнього докембрію. Палеогеографія пізнього докембрію району України: головні палеогеографічні етапи, події та регіони. Загальна схема класифікації давніх ландшафтів.	*Лекція, дискусія*	1, 7, 12–14, 16–42	2 год.	1 тиждень
	Геохронологічна (стратиграфічна) шкала. Основні етапи еволюції мінерального та органічного світу планети.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.8 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***ПР. 1.*** Реконструкція пізньопротерозойських ландшафтів у районі України.	*Практичне (семінарське) заняття*	1, 14	Студенти готують доповідь та презентацію на зазначену тему. 2 год.	До наступного заняття

Відповідно до розкладу	***Тема 3.*** **Палеогеографічні регіони фанерозою України.** Палеогеографічне районування. Головні палеогеографічні регіони фанерозою України. Палеогеографічні регіони (області та підобласті) Східноєвропейської країни: Центральноукраїнська палеогеографічна область; Волино-Подільська; Дніпровсько-Донецька; Донецький регіон; Середньоруська; Причорноморська. Чорноморсько-Кримський палеогеографічний регіон: Кримська та Чорноморська підобласті. Карпатський палеогеографічний регіон: Карпатська, Передкарпатська та Закарпатська палеогеографічні підобласті.	*Лекція, дискусія*	1, 7, 8, 13–42	2 год.	1 тиждень
	Внутрішня будова Землі. Основні структурні елементи земної кори. Епохи складчастості. Основні геотектонічні гіпотези.	*Самостійна робота*		Опрацювати теми.8 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***ПР. 2.*** Реконструкція ранньопалеозойських ландшафтів у районі України.	*Практичне (семінарське) заняття*	1, 8, 13, 14	Студенти готують доповідь та презентацію на зазначену тему. 4 год.	До наступного практичного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 4.*** **Природа України у ранньому палеозої.** Часові рамки та періодизація каледонської палеогеографічної ери. Палеогеографічна ситуація у районі України напередодні каледонської палеогеографічної ери. Головні етапи та події каледонської ери: ранньокаледонський таласократичний період; ранньокаледонський геократичний період; пізньокаледонський таласократичний період; пізньокаледонський геократичний період.	*Лекція, дискусія*	1, 7, 10, 11, 13, 14, 16–42	2 год.	1 тиждень
	Формування земної кори, походження води та життя на планеті Земля. Перші події в геологічній історії розвитку планети, зокрема тектонічні гіпотези розвитку літосфери, походження життя на Землі, біологічної еволюції.	*Самостійна робота*		Опрацоват и тему.8 год	До наступного заняття

Відповідно до розкладу	***ПР. 3.*** Реконструкція пізньопалеозойських ландшафтів у районі України.	*Практичне (семінарське) заняття*	1, 7, 11, 13, 14, 16–42	Студенти готують доповідь та презентацію на зазначену тему. 4 год.	До наступного практичного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 5.*** **Природа України в герцинську палеогеографічну еру.** Характеристика та періодизація герцинської палеогеографічної ери. Таласократичний період: рання (девонська) та пізня (кам'яновугільна) епохи. Геократичний (пермо-тріасовий) період. Волино-Подільська та Дніпровсько-Донецька області в герцинську палеогеографічну еру.	*Лекція, дискусія*	1, 7, 10, 11, 13, 14, 16–42	2 год.	1 тиждень
	Класифікація ендогенних морфо-літогенетичних процесів.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.6 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***ПР 4.*** Реконструкція мезозойських ландшафтів у районі України.	*Практичне (семінарське) заняття*	1, 7, 8, 10, 13, 14, 16–42	Студенти готують доповідь та презентацію на зазначену тему. 6 год.	До наступного практичного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 6.*** **Альпійська палеогеографічна ера. Ранньоальпійський період.** Часові рамки та періодизація альпійської палеогеографічної ери. Характеристика ери. Ранньоальпійський (мезозойський) період: рання (пізньотріасово-середньоюрська) геократична епоха; рання (пізньоюрська) таласократична епоха; пізня (ранньокрейдова) геократична епоха; пізня (пізньокрейдова) таласократична епоха. Волино-Подільська палеогеографічна область у крейдовому періоді.	*Лекція, дискусія*	1, 2, 5–8, 10, 13, 14, 16–42	2 год.	1 тиждень
	Класифікація екзогенних морфо-літогенетичних процесів. Поняття про ерозію та акумуляцію.	*Самостійна робота*		Опрацювати теми.6 год	До наступного заняття

Відповідно до розкладу	***ПР 5.*** Реконструкція неогенових ландшафтів території України.	*Практичне (семінарське) заняття*	1, 2, 5–7, 10, 13–42	Студенти готують доповідь та презентацію на зазначену тему. 6 год.	До наступного практичного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 7.*** **Середній період альпійської палеогеографічної ери.** Межі періоду та його поділ. Рання (геократична) епоха. Середня (таласократична) епоха. Пізня (друга геократична) епоха. Розвиток Карпатсько-Чорноморського сегменту Тетісу впродовж середнього періоду альпійської палеогеографічної ери.	*Лекція, дискусія*	1, 2, 5–7, 10, 13–42	2 год.	1 тиждень
	Кембрійський "вибух життя" та масове вимирання біоти палеозойського періоду.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.6 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 8.*** **Міоценова епоха альпійської ери.** Періодизація міоцену Центрального та Східного Паратетісу. Природа України у ранньому міоцені. Українське Передкарпаття у ранньоміоценовий час. Палеогеографічна ситуація в середньоміоценовий (баденський) час. Волино-Подільська палеогеографічна область у середньому міоцені. Палеогеографія України у пізньому міоцені: сарматський етап; меотичний етап; понтичний етап. Причорноморська та Чорноморсько-Кримська палеогеографічні області у пізньому міоцені.	*Лекція, дискусія*	1, 2, 5–7, 10, 13–42	2 год.	1 тиждень
	Заселення суходолу. Перші рослини і тварини суші. Розквіт життя у карбоні та пермо-тріасове вимирання.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.6 год	До наступного заняття
Відповідно до	***Тема 9.*** **Пліоценовий вік альпійської ери.** Часові рамки та періодизація пліоцену. Загальна характеристика пліоцену України. Природа України у ранньопліоценовий (кімерійський) час. Палеогеографічна ситуація в пізньому пліоцені. Чорноморський басейн у ранньому і пізньому пліоцені.	*Лекція, дискусія*	1, 2, 5–7, 10, 13–42	2 год.	1 тиждень

	Мезозойська флора і фауна. Крейдове масове вимирання.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.6 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***Тема 10.*** **Розвиток природи території України у плейстоцені.** Загальні риси та вивченість плейстоцену України. Періодизація плейстоцену України. Еоплейстоценова епоха. Неоплейстоценова епоха: ранній етап; середньоплейстоценовий етап; пізньоплейстоценовий етап. Дніпровська льодовикова епоха. Епоха останнього зледеніння.	*Лекція, дискусія*	1–7, 9, 10, 13–42	6 год.	До наступної теми
	Циклічні кліматичні зміни антропогену.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.10 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	**Тема 11. Розвиток природи території України у пізньому гляціалі та голоцені.** Періодизація пізньольодовиків'я та голоцену. Природа України у пізньому гляціалі. Палеогеографічна ситуація у ранньому-середньому голоцені. Головні етапи та події пізнього голоцену.	*Лекція, дискусія*	1–7, 9, 10, 13–42	4 год.	До наступної теми
	Поява та вимирання пізньокайнозойської фауни.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.8 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	***ПР. 6***. Реконструкція плейстоцен-голоценових ландшафтів території України.	*Практичне (семінарське) заняття*	1–7, 9, 10, 13–42	Студенти готують доповідь та презентацію на зазначену тему. 10 год.	До наступного практичного заняття
Відповідно до	**Тема 12. Розвиток Чорноморського басейну у постпліоценовий час.** Еоплейстоценовий етап. Ранньоплейстоценовий етап. Загальні особливості та головні етапи розвитку басейну в середньому та пізньому плейстоцені. Історія Чорноморського басейну у пізньольодовиковий і голоценовий час.	*Лекція, дискусія*	1–7, 9, 10, 13–42	2 год.	До наступної теми

	Виникнення та розселення людини. Сучасні уявлення про передумови виникнення людини, етапи та шляхи міграції людини. Розвиток палеолітичних культур в антропогені.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему.8 год	До наступного заняття
Відповідно до розкладу	**Тема 13. Аналіз шкільних навчальних програм.** Місце і роль тем з вивчення природних умов України в сучасних шкільних навчальних програмах	*Лекція, дискусія*	3	2 год.	До заліку
	Рельєф, тектонічна та геологічна будова України, її мінеральні ресурси, діяльність людини. Особливості геологічної будови, рельєфу та мінеральних ресурсів своєї місцевості. Проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів.	*Самостійна робота*		Опрацювати тему 2 год	